

NORDBORUINER VED KAP FARVEL

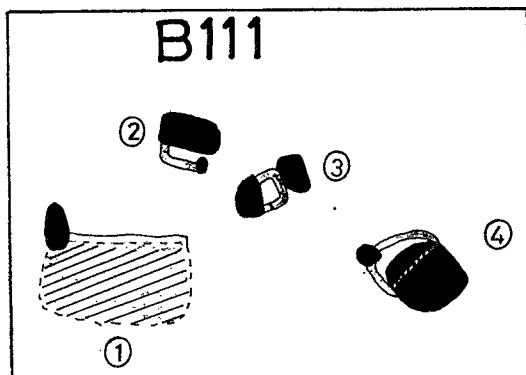
*Beskrivelse af den sydligst lokaliserede bebyggelse
fra nordbotiden i Grønland (B111)*

Af lærer Ove Bak

De sydligst lokaliserede nordboruiner i Østerbygden ligger på Eggers Ø – ved bunden af fjorden *Itivdlip igdlua*, der fra syd går langt ind i øen øst for *Kap Farvel*-klippen.

Det kan ikke siges med sikkerhed, om det er de eneste nordbohuse udover fangsthytter, „boder“ o. l., der har været opført på Eggers Ø, men meget tyder på, at det er tilfældet.

Øen er en blanding af grønt land og vilde, nøgne klipper. Ved nordkysten er der ret fladt land i varierende bredde. Her er gode og om sommeren ret lune græssletter og lavninger, selv om disse er nordvendt. Om vinteren er området efter alt at dømme i perioder dækket af et betydeligt snelag. Ved Kúngmiut nær øens nordvestpynt er

B111 – nordbobebyggelse (sandsynligvis lille gård) registreret 12/8 1971. Skitse over de enkelte ruiner. Indbyrdes afstand er forholdsvis større end angivet. Stenblokke er markeret med sort.

Nr. 1 – boligtomt ca. 14×8 m. Tydelig væg mod nord. Rektangulære fordybninger (enkelte rum). Flade byggesten mærkes under vegetationen (græs, revling og enebær).

Nr. 2 – lille fold eller tørstenshus ca. 2×4 m. Ca. 1 m bredt, overgroet stenfundament.

Nr. 3 – lille fold eller tørstenshus ca. 2,5×3,0 m.

Nr. 4 – fåreskjul eller fold. Væg i alt 17 m lang og op til 1 m høj. Høj klippeblok overdækker delvis rummet.

Ruinerne ligger på en ujævn, stenet flade mellem stranden og en ret stejl men ikke særlig høj fjeldvæg. Der er ikke terræn til nogen normal hjemmemark. Spredt i terrænet findes jævn til god græsning for fårene, der desuden kan gå til de forholdsvis græsrige områder på nordsiden af Eggers Ø. Under fjeldvæggen ligger en mængde store klippeblokke anbragt hulter til bulter i istiden. Under disse er forgrenede hulekomplekser af betydelig størrelse af lignende art som dem på øen Ûnartoq (se »Grønland«, 3./1971). Adskillige huler er benyttet at dømme efter lukkevægge og forskellige stensamlinger. Det er svært at afgøre, hvornår det er sket. En del spor er afgjort af eskimoprindelse. Her har været udgangspunkt for rejser til nordsiden af øen. Konebåde og kajaker har let kunnet føres med, da der er en bred bæk og en række forbundne småsøer. Der er mange laks ved udløbet af bækken øst for ruinerne (se luftfotografiet), og der er her en del teltfundamenter.

Reproduceret med tilladelse (A. 254/71) af Geodætisk Institut.
[Foto 29/81951, nr. 19856-201R].

Område ca. $1,6 \times 2,5$ km ved bunden af Itivdlip igdlua. Placeringen af tomt 1 (boligen) i ruingruppe B111 er markeret med +. (Det skal for en ordens skyld bemærkes, at markeringen i modsætning til, hvad der er tilfældet med B67 og B106 på fotografiet 11/1971, side 323, ikke er foretaget i marken. Placeringen er derfor sket med forbehold af fejl på op til 75 m i retningerne nord og øst).

Ruin nr. 2 set fra øst. Vi ser rumfordybningen (ca. 2×4 m). Væggene er delvis overgroet af pilebuske og enebær. Nordvæggen udgøres af en klippeblok på et par meters højde.

en smuk bækdal med græs og pilekrat samt betydelige græssletter vest for denne. Jeg undersøgte terrænet her grundigt sommeren 1971 men så kun *eskimoruiner* to steder tæt ved kysten. I bugten Akúnâq samt ved Itivdleq er der også græsrigt terræn foruden på kystlandet mellem disse to lokaliteter, men jeg så ingen steder nordbo-ruiner. På øens vestkyst er der et par steder mindre græsrigge flader. Her er velbevarede eskimoruiner. Det samme er tilfældet med en lokalitet på østsiden af Kap Christian samt en stor dal nordøst herfor ved bugten Eqaluit. Især ved sidstnævnte sted er en betydelig, sydvendt, græsklædt elvdal med høje fjeldsider. Jeg så ikke ruiner her, og jeg bedømmer ikke muligheden for at have overset nogen til at være særlig stor. Ved Kap Christian er der adskillige *eskimoruiner*. Den sydligste tomt mangler – i hvert fald tilsyneladende – husgange og *kan* i så fald være et *nordbotørstenshus*.

*Boligtomten (nr. 1) set fra nordøst.
Udsigt mod fjorden og fjeldområdet ved Akuliarutsip qâqâ. En del af den tydelige nordvæg ses.*

Boligtomten set fra nord.

Tomt 4 - en del af stenvæggen.

Tomt 3 set fra syd. Sandsynligvis indgang ved klippeblokken til venstre.

Der er dog mulighed for, at evt. husgang(e) kan være skredet sammen i forbindelse med stærk udflydning af en sidevæg. Kun en udgravning kan give svar.

Den eneste sikre nordboruinlokalitet på Kap Farvel-øen er den omtalte ved bunden af Itivdlip igdlua (= „på den anden side af *Itivdleq*“ [bopladsen I]. *I.* betyder „overgangs(bære)sted“). Der er en let og hurtig overgang gennem et lavt område fyldt med småsøer til nordsiden af Eggers Ø, hvor der har været en boplads i nyere tid (affolket 1944).